

Bakalářská práce Magdaleny Novákové:

Pětka v kontextu konsenzuální demokracie

Posudek školitele

Magdalena Nováková zpracovala práci v rámci bakalářského semináře, kde její koncept nejen konzultovala, ale rovněž předložila k seminární veřejné obhajobě. Práce je založena na prověření reálné historické konstelace rozložení autorit výkonné a zákonodárné moci z dějin rané československé republiky a její poměření teoretickým rámcem Arenda Lijpharta v podobě konsociační teorie demokracie a jejím později rozšířeným konceptem konsenzuálního a westminsterského modelu. Tato, pro danou graduační úroveň relativně náročná struktura, vyžadovala od autorky zvládnutí všech tří úrovní, ať v deskriptivním, ať v komparativním schématu. Samo nastavení struktury považuji za promyšlené a vhodně uplatněné. Ostatně v ne tak sevřené podobě naznačili jeho zpracování rovněž další autoři (V. Hloušek, L. Kopeček). Nováková navíc při jeho zpracování prokázala schopnost vyváženého a přitom soustředěného přístupu, který jí umožnil věrohodně zodpovědět nastavené základní otázky.

V úvodní pasáži autorka popsala kategorizaci Lijphartova teoretického modelu včetně jeho vývojových fází a kritických komentářů zahraničních i českých oponentů. Seznámila čtenáře rovněž alespoň s některými dalšími přístupy v klasifikaci demokratických systémů (G. A. Almond). Důkladné zpracování teoretického východiska má v podání Novákové své limity, pokud komentuje předchůdce lijphartovských teorií na příkladu G. A. Almonda, je třeba poznamenat, že se tak děje jen na základě sekundárního výkladu, když žádnou z Almondových prací autorka ani necituje, ani nezařazuje do použité literatury. Soustřeďuje se tak plně na výklad Lijphartových teorií, který je dostatečně přehledný a vytváří předpoklad k dalšímu návaznému postupu. Jeho argumentaci následně příkládá na reálné struktury moci budovaného československého mocenského schématu let 1918-1920. Na základě tohoto srovnání stejně jako s přihlédnutím k závěrům sledované sekundární literatury Nováková dochází k předpokládanému konstatování, že se politický systém první republiky v počátečních fázích nejvíce blížil kategorizaci konsenzuální demokracie.

Klíčová otázka však byla vztažena na schopnost tohoto systému dostat Lijphartově kategorizaci konsenzuální demokracie i v souvislosti se vznikem tzv. Pětky v době úřednické vlády roku 1920. Vznik a fungování Pětky představovalo evidentní zásah do mocenské struktury státu, navíc v podobě mimoparlamentního, mimovládního a především

mimoústavního orgánu s výrazným praktickým vlivem na další chod politického dění. Úkolem autorky proto bylo nejen definovat tuto historickou roli nového orgánu, ale posoudit, zda i nově nastavenou konstelaci můžeme nadále považovat za odpovídající Lijphartovské klasifikaci. Důležitá z tohoto pohledu byla kvalitní heuristická příprava, která nutně musela kombinovat jak studium historických, tak politologických prací a přístupů. I s tímto úkolem se autorka vyrovnala uspokojivě. Důkladně popsala kontext vzniku a fungování Pětky. V této souvislosti oceňuji snahu o dohledání a definování srovnatelných předchozích modelů, z jejichž zkušenosti tvůrci tohoto orgánu mohli čerpat (fungování tzv. Sedmičky či Devítky na úrovni zemských sněmů před rokem 1914). Autorka následně podrobně rozebrala fungování systému v době existence Pětky. Její rozbor působí přehledně, historicky věrohodně a je především formulován dostatečně účelně ve smyslu základního zadání. Kontinuálně Nováková prověřuje jednotlivé změny systému v konfrontaci s teoretickým modelem, aby získala dostatečnou oporu pro své závěrečné hodnocení. I v něm potvrzuje zachování dostatečných parametrů fungování mocenského systému v době úřednické a polouřednické vlády a orgánu Pětky, aby mohl být i tento pozměněný systém klasifikován v duchu lijphartovského teoretického rámce. – „Za přítomnosti Pětky v politickém systému první republiky v letech 1921-1925 se poměr konsenzuálních prvků nezměnil, pouze prvek týkající se volebního systému byl vzhledem ke zmiňované volební reformě nepatrně vychýlen směrem k westminsterskému pojetí. Přes určité většinové tendence, které Pětka do politického systému vnášela, lze o politickém systému první Československé republiky stále hovořit v kontextu konsenzuální demokracie.“ (s. 61)

Z pohledu formálních nároků na úpravu bakalářské práce nemám vážnější připomínky.

Celkově lze práci Magdaleny Novákové hodnotit jako vysoce kvalitní s jasně stanovenou strukturou a záměrem, který se díky úspěšnému zpracování jednotlivých dílčích úkolů podařilo naplnit.

Vzhledem k výše uvedeným skutečnostem doporučuji práci připustit k obhajobě a hodnotit jako výbornou.

V Hýskově 24. 8. 2017

Posudek zpracoval:

Prof. Mgr. Vratislav Doubek, Dr.